

- Contingent exercise: aθ- Luce, S.C. Delquadri, J. Hall, R.V. (Winter, 1980). mild but powerful procedure for suppressing inappropriate verbal and aggressive behavior. *J Appl Behav Anal*, 13(4): 583-94
- Watters, R.G. Watters, W.E. self-stimulatory behavior with physical exerciseθ(December, 1980). Decreasing in a group of autistic boys. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 10(4): 379-87
 - Kern, L. Koegel, R.L. Dyer, K. Blew, P.A. Fenton, L.R. 1982). The effects of physical exercise on self-stimulation andθ(December, appropriate responding in autistic children. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 12 (4): 399-419
 - Kern, L. Koegel, R.L. Dunlap, G. (March, 1984). vigorous versus mild exercise on autistic stereotypedθThe influence of behaviors. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 14 (1): 57-67
 - self-injurious andθBaumeister, A.A. MacLean, W.E. Jr. (1984). Deceleration of stereotypic responding by exercise. *Appl Res Ment Retard*, 5(3): 385-93
 - παιδοψυχιατρικής, τόμοςθΤσιάντης, Γ. Μανωλόπουλος Σ. (1988). Σύγχρονα θέματα Β?, Πρώτο μέρος, Ψυχοπαθολογία. Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα, σελ. 166-167
 - TrainingθCoe, D. Matson, J. Fee, V. Manikan, R. Linarello, C. (June, 1990). nonverbal and verbal play skills to mentally retarded and autistic children. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 20 (1): 177-87
 - Stahmer, autism appropriateθA.C. Schreibman, L. (Summer, 1992). Teaching children with play in unsupervised environments using a self-management treatment package. *J Appl Behav Anal*, 25(2): 447-59
 - Weber, R.C. Thorpe, J. (September, 1992). autism through task variation in physical education.θTeaching children with Expept Child., 59 (1): 77-86
 - Elliott, R.O. Jr. Dobbin, A.R. Rose, G.D. 1994). Vigorous, aerobic exercise versus general motorθSoper, H.V. (October, training activities: effects on maladaptive and stereotypic behaviors of adults with both autism and mental retardation. *Autism Dev Disord*, 24 (5): 565-76
 - Grandin, T. Scariano, M. (1995). Διάγνωση: Αυτισμός. Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, σελ. 31-37
 - Celiberti, D.A. Bobo, H.E. Kelly, K.S. Harris, S.L. (March-April, 1997). The differential and temporal effects ofθHandleman, J.S. antecedent exercise on the self-stimulatory behavior of a child with autism. *Res Dev Disabil*, 18 (2): 139-50
 - Szot, Z. (1997). The method of stimulated gymnastic exercises in therapy of autistic children.θserial repetitions of *Journal of autism and Developmental Disorders*, 27(3): 341-342
 - Teitelbaum, (November, 1998). MovementθP. Teitelbaum, O. Nye, J. Fryman, J. Maurer, R.G. analysis in infancy may be useful for early diagnosis of autism. *Proc Natl Acad Sci USA*, 95 (23): 13982-13987
 - Kohler, F.W. Anthony, L.J. Steighner, S.A. Teaching social interaction skills in the integratedθHoyson, M. (1998). preschool: An examination of naturalistic tactics. *Topics in Early Childhood Special Education*, 21, 93-103.
 - Brandshaw, J.L. Sheppard, D.M. (2000). The Frontostriatal Disorders: Evolutionary Adaptiveness andθNeurodevelopmental Anomalous Lateralization. *Brain and Language*, 73, 297-320
 - Gallahue, D.L. Παιδιά. Μετάφραση Ευαγγελινούθ(2002). Αναπτυξιακή Φυσική Αγωγή για τα σημερινά Χρ. Παππά Α. Εκδόσεις University Studio Press, Θεσσαλονίκη, σελ. 99-100
 - (September, 2003).θMing, X. Julu, P.O.O. Wark, J. Apartopoulos, F. Hansen, S. Discordant mental and physical efforts in an autistic patient. *Brain & Development*.
 - Παπατσιακμάκη, Γ.Θ. (2004). Μαρτυρίες ατόμων με αυτισμό για χαρακτηριστικά του συνδρόμου σε επίπεδο συμπεριφοράς. Σύγχρονη Εκπαίδευση,θτα 135: 27-37

Χάρτης και γραπτή διακήρυξη των δικαιωμάτων των ατόμων με αυτισμό.

Ημερομηνία Αποστολής : 23/01/2003

Επιμέλεια: Δαλακούρας Νικόλαος δάσκαλος <http://www.geocities.com/autismos/indexgr.html>

Η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία οργανώσεων γονέων ατόμων με αυτισμό Autisme-Europe στο 4ο Συνέδριό της που έγινε στη Χάγη, 10 Μαΐου 1992, ψήφισε τον ακόλουθο Χάρτη των Δικαιωμάτων των Ατόμων με Αυτισμό.

Τα άτομα με αυτισμό θα πρέπει να έχουν τα ίδια δικαιώματα και προνόμια που έχουν όλοι οι πολίτες των ευρωπαϊκών χωρών. Τα δικαιώματα αυτά θα πρέπει να προστατεύονται και να επιβάλλονται με κατάλληλη νομοθεσία σε κάθε κράτος.

Η Διακήρυξη των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Πνευματικές Αναπηρίες (1971) και τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (1975) και άλλες σχετικές διακηρύξεις για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου θα πρέπει να ληφθούν υπόψη.

Ιδιαίτερα για τα άτομα με αυτισμό θα πρέπει να περιλαμβάνονται τα ακόλουθα:

1. ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ των ατόμων με αυτισμό να ζουν μια ανεξάρτητη και πλήρη ζωή αξιοποιώντας στο έπακρο τις δυνατότητες τους.
2. ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ των ατόμων με αυτισμό για μια προσιτή, αντικειμενική και ακριβή κλινική διάγνωση και

Χρησιμοποιούμε ιστορίες με κοινωνικό περιεχόμενο, μίμηση και παιχνίδια ρόλων για να διδάξουμε στο παιδί την κοινωνική συνδιαλλαγή και επικοινωνία.

Επιμένουμε ιδιαίτερα στην κατανόηση, γιατί συχνά τα παιδιά με Asperger μιλούν και διαβάζουν με μεγάλη ευχέρεια αλλά έχουν προβλήματα κατανόησης.

Επειδή το παιδί με Asperger ξεχνά τις καθημερινές του υποχρεώσεις, φροντίζουμε να έχουμε ένα τετράδιο επικοινωνίας με τους γονείς όπου γράφουμε μηνύματα και τις σχολικές εργασίες.

Ενθαρρύνουμε το παιδί με Asperger να ζητά βοήθεια από εμάς ή τα άλλα παιδιά όταν αντιμετωπίζει κάποια δυσκολία και δημιουργούμε ένα τέτοιο κλίμα στην τάξη που η «διαφορετικότητα» να είναι αποδεκτή. (Klin & Volkmar, 1996; Myles & Simpson, 1998)

Προοπτικές για το μέλλον

Το σύνδρομο Asperger δεν θεραπεύεται και συνοδεύει το άτομο σε όλη τη διάρκεια της ζωής του. Η πρόγνωση είναι πολύ καλύτερη απ' ό,τι του αυτισμού και των υπολοίπων αναπτυξιακών διαταραχών. Επειδή το παιδί με Asperger θα γίνει ενήλικας με Asperger, πρέπει να βοηθηθεί να αναπτύξει κοινωνικά αποδεκτούς τρόπους συμπεριφοράς που θα του επιτρέψουν να προσαρμοστεί στην κοινωνία.

Τα επαγγέλματα που του ταιριάζουν είναι αυτά που έχουν σταθερό καθημερινό πρόγραμμα χωρίς πολλές αλλαγές της ρουτίνας (υπάλληλος γραφείου, γραφίστας, προγραμματιστής Η/Υ κ.λ.π). Συνήθως ξεχωρίζει στο χώρο εργασίας για την ακρίβεια, την συνέπεια, την αξιοπιστία και την αφοσίωσή του. Φυσικά χρειάζεται κατανόηση των "εκκεντρικών" χαρακτηριστικών του από τους συναδέλφους και τον εργοδότη, που πρέπει να επενδύουν στα θετικά χαρακτηριστικά του ατόμου για να αντισταθμίζουν τα ελλείμματα στην κοινωνική επαφή.

Το άτομο με Asperger θα ξεχωρίζει πάντα για τον «μονοδιάστατο» χαρακτήρα του, την δυσκολία του να δημιουργεί κοινωνικές σχέσεις και τα «ιδιότυπα» ενδιαφέροντά του. Τα χαρακτηριστικά αυτά θα το δυσκολέψουν να ζήσει μια φυσιολογική ζωή, αντιμετωπίζοντας τις κοινωνικές και συναισθηματικές πιέσεις της εργασίας, της οικογένειας και του γάμου. Πολλά από τα άτομα με Asperger μένουν για πάντα εξαρτημένα συναισθηματικά από γονείς ή συγγενικά πρόσωπα αντιμετωπίζοντας με άγχος και ανασφάλεια κάθε αλλαγή στη ζωή τους. Μερικά άλλα, που έχουν υψηλές νοητικές ικανότητες, είναι ικανά να προσφέρουν στην κοινωνία προάγοντας τις επιστήμες και την τεχνολογία μέσα από τον δικό τους ιδιότυπο τρόπο ενασχόλησης με τα ενδιαφέροντά τους (McCroskery, 1999).

Μελέτη περίπτωσης

Ο Βασίλης είναι 10 ετών και αποτελεί χαρακτηριστική περίπτωση συνδρόμου Asperger. Η διάγνωση έγινε σε δημόσιο νοσοκομείο όπου τον παρακολουθούσαν αναπτυξιακά. Από από πολύ νωρίς φάνηκαν προβλήματα στην ανάπτυξή του. Υπήρχαν επιπλοκές κατά τη γέννα (κυάνωση, προβλήματα αναπνοής) και έμεινε στη θερμοκοιτίδα για 2 εβδομάδες. Ήταν μεγαλόσωμο μωρό, πολύ ήσυχο και έμενε ακίνητος για πολλή ώρα. Δεν χτυπούσε παλαμάκια, ούτε κουνούσε το χέρι του για να πει 'γεια'. Η μητέρα του ανησυχούσε για τη συμπεριφορά του λόγω και της δύσκολης γέννας που είχε.

Ο Βασίλης χρησιμοποίησε τη λέξη 'Ναι' στους 11 μήνες. Στους 14 μήνες άρχισε να μιλάει με έναν δικό του ακατανόητο τρόπο. Στους 17 μήνες στάθηκε όρθιος και περπάτησε. Μετά άρχισε να μπουσουλάει. Μέχρι τα 3 του χρόνια μιλούσε τη δική του γλώσσα, οπότε άρχισε να χρησιμοποιεί τις λέξεις που άκουγε από τους μεγάλους. Η κατανόηση του λόγου ήταν πάντα πιο πίσω από την ικανότητα έκφρασης.

Στα 4 χρόνια ήξερε να διαβάζει (χωρίς να του διδάξουν) και στα 5 χρόνια είχε αναγνωστική ηλικία παιδιού 8 ετών, αλλά δεν καταλάβαινε αυτά που διάβαζε.

Ο Βασίλης δεν ανέπτυξε συμβολικό παιχνίδι. Από την ηλικία των 6 ετών άρχισε να ασχολείται μανιωδώς με τα αυτοκίνητα και τα αεροπλάνα μαθαίνοντας κάθε τεχνική λεπτομέρεια για τα δύο αυτά μέσα συγκοινωνίας. Ήταν αδέξιος και φοβόταν να σκαρφαλώσει.

Πηγαίνει σε ειδικό σχολείο όπου στην αρχή ήταν σαν να αγνοούσε την ύπαρξη των άλλων παιδιών. Σταδιακά άρχισε να κοινωνικοποιείται αλλά με έναν πρωτόγονο και περίεργο τρόπο.

Ακόμη δυσκολεύεται να ακολουθήσει τους κανόνες ενός ομαδικού παιχνιδιού και δεν έχει φίλους.

Μιλάει με σχολαστικό και 'επίσημο' τρόπο, χρησιμοποιώντας εκφράσεις που ακούει στην τηλεόραση ή από τα βιβλία που διαβάζει. Συχνά οι εκφράσεις αυτές δεν ταιριάζουν με το υπόλοιπο περιεχόμενο του λόγου του. Καταλαβαίνει τα σχόλια των άλλων αλλά δεν έχει μάθει ακόμα τους κανόνες κοινωνικής επαφής.

Σε ηλικία 7 ετών, η ικανότητά του αποκωδικοποίησης στην ανάγνωση αντιστοιχούσε σε παιδί 12 ετών, αλλά οι επιδόσεις του ήταν χαμηλές στα τέστ που απαιτούν ανάκληση και κατανόηση γλωσσικών πληροφοριών.

Απ' όσα αναφέραμε μέχρι εδώ είναι φανερό ότι η περίπτωση του Βασίλη είναι αρκετά ξεκάθαρη. Ωστόσο, άλλες περιπτώσεις συνοδεύονται και από άλλα προβλήματα (ασθένειες, ψυχολογικά προβλήματα) που κάνουν τη διάγνωση ακόμα πιο δύσκολη δεδομένων και των πολλών ομοιοτήτων με τον αυτισμό. Το σύνδρομο Asperger εξακολουθεί να είναι ένα παζλ όπου όλα τα κομμάτια του δεν έχουν βρεθεί ώστε να προκύψει μια ολοκληρωμένη εικόνα.

Βιβλιογραφία

- American Psychiatric Association (1994). Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (4th ed). Washington, DC: Author.
 - Attwood, T. (1998). Asperger's Syndrome. A Guide for Parents and Professionals. London: Jessica Kingsley Publishers.
 - Aspects of Asperger: Special focus, Special, 1997 (2), 7-9.
 - Baker, J. (1999). AS or ADHD? Alphabet Soup. <http://www.aspennj.org/baker2.html>
 - Frith, U. (1991) (Ed.) Autism and Asperger Syndrome. Cambridge: Cambridge University Press.
 - McCroskery, M. (1999). Asperger's Syndrome: A Developmental Puzzle. <http://www.aspennj.org/michael.html>
 - Myles, B.S., & Simpson, R.L. (1998). Asperger syndrome: A Guide for Educators and Parents. Austin, TX: Pro-ed.
 - Rickarby, G., Carruthers, A. & Mitchell, M. (1991). Brief Report: Biological Factors Associated with Asperger Syndrome. Journal of Autism and Developmental Disorders, 21(3), 341-348.
 - Wing, L. (1981). Asperger's Syndrome: A Cinical Account. Psychological Medicine, 11, 115-129.
- *Η Αγλαΐα Σταμπολτζή είναι ειδική παιδαγωγός και εργάζεται στην Ειδική Διαγνωστική και Θεραπευτική Μονάδα "ΣΠΥΡΟΣ ΔΟΞΙΑΔΗΣ", Καρέα 11, Ν. Κόσμος.